

v brambi hrvaške zemlje (dežele), po kateri so Magjari tako silno hrepeneli. „Z deželo brani se — je rekel — naša avtonomija in naš jezik.“ Rajnki Ožegović si je bil v svesti, da te tri stvari so straže narodnega bitja in da brez njih ni življenja.

Na vprašanje magjarskega pisatelja: „kaj hočejo Hrvati?“ odgovoril je Ožegović: „Oni hočejo pravico, a ne nepravico; oni opirajo svoje zahteve na pravo, a ne na orožje, dobro vedé, da ono, kar se pridobi z orožjem, se izgubi more z orožjem, a ono, kar se s pravico pridobi, da se brez krivice izgubiti ne more.“

Hrvati niso nikdar bili svojim vladarjem nezvesti; oni niso tražili nikdar druge zemlje, nego ono, ki so jim jo očetje njihovi zapustili. —

Kar je rajni Ožegović, braneč pravo hrvaško proti magjarski sili, pisal 1839. leta in v čemur kazal uzvišeno rodoljubje svoje, še dandanes je resnica.

Po pravici tedaj pisatelj „Uspomene“ izgovarja ove besede, ki smo jih črticam tem na čelo postavili.

Politične stvari.

Kako stojé reči po svetu?

Baron Hellenbach je ravnokar knjižico, o kateri svet veliko govori, na svetlo dal pod naslovom: „Vzroki in nasledki prihodnje vojske.“ Ali se bo godilo tako, kakor prerokuje, sam Oni vé, ki véliko pratiko človeštvu piše. Al resnično je to, kakor Hellenbach razlaga sedanji stan.

Prusija — pravi — ne more vstati v Nemčiji taki, kakoršna je zdaj; — Turčija s koranom v roci ne more se vstopiti v vrsto omikanih narodov, — v Avstriji ne more nezadovoljnost dežel in narodov, kakoršna je zdaj, na veke trajati; Francija, tako silno oborožena kakor je zdaj, ne more dolgo čakati, kaj da bode.

Za Avstrijo povdarja pisatelj narodno vprašanje Slovanov pred vsem drugim, in kdo bi ga ne, ako ima možganov v glavi? V Avstriji gré pred vsem za to, da slovanska narodnost prejme popolnoma svoje pravice. Narodno pravo je svoboda slovanska. Slovani ne morejo trpeti, da bi jih Nemeč in Magjar za „barbare“ psoval; oni hočejo napredovati v omiki, in to na lastnih nogah, a ne na birgljah, ki jim jih Nemeč ali Magjar milostljivo ponujata. Slovani hočejo živeti in biti. In Avstrija le za svoj obstanek skrbi, ako dá Slovanom, kar je njihovo. Ministerstvo, ki bi tega ne spoznavalo, ne pozná narodnih razmér, ne pozná potrebe in velikega posla Avstrije, nima prave državljanske modrosti.

„Reform“ praša: kdo neki je zadovoljen zdaj v Avstriji? Je li zadovoljna narodna in politična, liberalna in konservativna, cerkvena in svobodnomavtarska stranka? — Zadovoljni so samo tisti, katerim za Avstrijo nič mar ni, ki mislijo, da je razpad starikaste države gotov, in ki ta čas le sebi na dobiček obračajo. Tacih ljudi ima Avstrija in jih ima, žalibog! precej; slovó celó za „patriote“ in častijo jih.

Poslednji čas je pokazal, da nikjer ni zadovoljstva. Od deželnih odborov v Tirolih in Ljubljani, ktera protestujeta zoper šolsko postavo, še ne govorimo ne, ker „liberalci“ ju imenujejo „klerikalna“; al isto sta storila deželna zbora na Dunaji in v Lincu in pa mestni zbor dunajski, in ti trije veljajo pred svetom za Nemčijo najbolj nemške in najzvestejše zборе, ki so z navdušeno radostjo sprejeli novi državni zbor in novo ministerstvo, zdaj pa o šolski postavi isto pot grejo kakor obrekovana „klerikalca“!

Tako stojé reči dandanes. Narodna vprašanja, najvažnejša v mnogonarodni Avstriji, se prezirajo, — germanizem in magjarizem ošabno po konci nosita glavo, „Translitavija“ in „Cislitavija“ je spodrinila staročastno Avstrijo.

Naj gledajo, da spoznanje ne pride prekasno, kajti starodavni pregovor nemški se glasi: „Hochmuth kommt vor dem Falle.“ In mnogo dogodeb na svetu je potrdilo že resnico njegovo.

Zabavno berilo.

Krvina.

Zgodovinsko-romantičen obraz.

Česki spisal Prokop Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.

(Dalje.)

Po teh besedah sina molcé vzemeta vsak svoje orožje in koračita za očetom, ki hití naravnost k ozkemu babuškemu prodoru. A ne ide skoz-nj, temuč poprijemlje se skoro navpik po skali na desno. Z levico se loví za drevesca med skalnimi razpokami in vspešno komara navzgor, sina pa za njim. Tam pa tam drži naprej kraj groznih propasti pot tako ozka, ko bi človek le enkrat napak stopil, pa je pokopan na veke.

Dve uri sopišejo po skalah, skoro so vže na temenu; todi je pot ugodnejši — med bohotnim smrečjem in med jelkami, zato laže idó dalje.

„Kako si je ta les opomogel“ — šepeče Lazo sam sebi — „pred dvajsetimi leti so stale tū same palice še, lahko bi jih bil ob koléno zlomil človek.“ — Na enkrat obstojí. „Vskrijta se!“ — šepne sinoma, in to trenutje vsi trije stojé — vsak za svojim drevesom z namerjeno puško. Sina strmita v temo, al ne vidita ničesar. Polnoč je vže kedaj minula, daní se vže, v gostem lesu pa je še zmirom tema.

„Brate hajduk!“ — krikne Lazo v temi — „ne streljaj na pravoslavnega kristijana; morali bi vrniti; al škoda bi bilo našega streljiva, ki ga imamo le za prokletega Mohamedana.“

„Ni Arbanaš ni Turek bi me ne zavohal tū“ — oglasi se nekdo, kakih trideset korakov daleč — „kdo ti smé verovati, da si pravoslaven kristijan, a ne izdajica?“

„Črna gora!“ — vskrikne Lazo.

„Idi, nikar ne blázni“ — odgovorí zopet tisti glas; „hajduk išče in često najde zavetje v Črnej gori; al česa bi Črna gora iskala v hajduškem taborji? — Kdor si — lažeš!“ — Močen žvižg se razlegne po lesu, in z več strani se oglašé odgovori.

„To je izboren junak“ — omeni Lazo sam sebi — „boljšega stražnika ni nego je ta. — Sina le na pleča zopet naše puške; ni drugače, zajeti smo: moramo iti pred hajduškega harambašo. Hajduk se mora tako in nikakor drugače ne varovati izdajstva.“

Pokaže se iz svojega zavetja; sina komaj stopita k njemu, vže sta zastražena okrog in okrog. „To ste junaci“ — Lazo mirno izpregovorí hajdukom, ki je pet ali šest stopilo jih okrog njega — „dobro stražite. Ne tratite dragega časa, jaz se ne utegnem muditi, gotovo tudi vi ne; jez sem pravoslaven kristijan; saj te gore me ne mara bolje poznajo nego marsikterega izmed vas“.

„Oj, ta bi bila prava“ — oglasi se eden — „poprej si pa djal, da je Črne gore naroče tvoje zatišje! — Ali vendar-le, zdí se mi, da sem tvoj glas vže slišal nekje, a dolgo časa je menda tega, ker se ne morem spomniti, kje“.